

LJUBLJANSKI ZVON

Mesečnik za književnost in prosveto

XLII. letnik

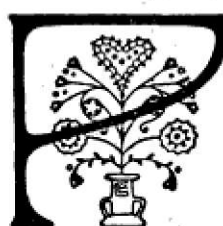
1922

9. številka

K. Ozvald:

O nalogah univerze in intelligence.

⟨Uvod v Masarykov govor* o istem predmetu.⟩

esem o boljših časih je postala trivijalna, hreščeča pouličnica, ki kar noče več utihniti. Ne vrti je samo danemu trenutku živeči bedak na svoji lajni, »boljših časov« si marveč danes želi tudi pre-
mišljen človek in bolj »daljnih carstev sin«. — A
kdo neki jih prinese zbeganemu človeštvu, boljše
čase, nego so sedanji? Kdo mu jih prej ali slej pokloni v dar? Čujte, — prinesiti so mu jih v stanu edinole **boljši ljudje**, nego so današnji, to se pravi: od današnjih boljši posamezniki iz vrst narodove »intelligence«. To je nekak kulturni aksiom, ki ga bo kulturna politika morala prav resno uvaževati!

Ako se skozi miselno prizmo tega aksioma danes ozremo po naših razmerah, se našim očem nudi precej klavern pogled. Jugoslovani smo postali državljani velike zajednice SHS in **najširše ljudske plasti** so poklicane k političnemu sodelovanju pa k politični soodgovornosti, to se pravi: k reševanju velikih in največjih vprašanj, ki se tičejo javnega blaga. Kolika in pa kako lepa naloga je v tem stavljena ljudstvu! Ali jo ljudstvo razume, ali se zaveda, kaj da v tem oziru zavisi od prave, kaj od napačne rešitve? S težkim srcem bi človek danes odgovarjal na to vprašanje.

Ali jo bo vsaj v bližnji bodočnosti razumelo ter vršilo kakor treba, to pa zavisi od naše — **intelligence**. Toda ta inteligenca se danes nahaja v istem neprijetnem položaju, kakor svetopisemske device, ki niso bile pripravljene na prihod ženinov. Naša inteligenca se danes sicer spogledava z demokratsko mislijo in morda celo veli, da je prav za prav že prej vedno bila v srcu demokratska (ne v strankarskem, ampak v kulturnem pomenu besedel). Ali od istinite, to je take demokracije, ki bi tudi ljudstvo

* Glej »Kroniko«.

imela kot nad vse važno postavko v računih svoje ideologije, je današnja inteligenca neskončno daleč. Saj bi ta inteligenca ob pogledu na ljudstvo čestokrat, kakor sramežljiva lady, najrajši siknila: shocking! Ljudstvo! — oh, to diši po ulici!

In v tem je zlo. Zato, ker taka inteligenca ni v stanu, ljudstvo voditi mimo političnih pa socialnih skal in prepadov, ki z njim ni po duhu eno. In vendar bi našemu ljudstvu trebalo danes vodstva bolj nego kdaj poprej, trebalo bi mu naravnost roke Mojzesove.

Pa odkod se sploh jemlje oni kulturni kvas, ki mu pravimo inteligenca, zlasti še vodilni duhovi na poprišču te ali one kulturne panoge? No, glavni rezervoar, kjer je v deviško prirodnem, neobdelanem in neočiščenem stanju shranjen kulturni material človeških sil, je tista kulturna zajednica, ki se imenuje **narod**. V enem narodu so te sile razmeroma goste, v drugem bolj redko sejane, vse v smislu globlje segajočih zakonitosti.

Te v posameznih članih naroda dremajoče kulturne sile poiškat, očistiti, ali bolje rečeno, osvoboditi vsakojakih primesi ter na ta način njihovo dejstvovalnost ojačiti, pa je naloga — **države**. Zato bodi krepko podčrtano, da je potemtakem svrha prave kulturne politike v prvi vrsti negativna: ne «organizirati napredek», temveč odstranjati ovire, ki tiščijo k tlom duševne in telesne sile, kakor so posamezniku dane po njegovem rojstvu, ter onim izmed teh sil, ki to zaslužijo, tako pomagati do čim večjega razmaha. Znameniti lipski filozof in pedagog Spranger ima namreč prav, ko trdi, da je beseda o organiziranju napredka zmotna, ker se to, kar je zares produktivnega v človeku, pač ne da zajeti v bolj ali manj komodno pripravljene zanke naših pojmov, ampak uspeva samo v neomejevani svobodi. A najvažnejše sredstvo, ki ga ima država pri negovanju kulture na razpolago, je — **šola**, osobito nje najvišja oblika: vseučilišče; saj si je danes pač težko misliti na tem ali onem voditeljskem mestu uspešno delujočega moža brez «fakultetne izobrazbe», to je takega, ki svojih prirojenih duševnih sil ni prej dobro prečistil v čistilnici prav urejenega univerzitetnega študija. Zato pa je — in bo — naša inteligenca do velike mere takšna, kakršne so in bodo naše univerze. In kdor zares hoče dobrih, to se pravi boljših mož, ki nam naj čimprej prineso boljših časov, ta mora pred vsem drugim skrbeti za dober ustroj in razvoj naših univerz.

Sodobno življenje zahteva od univerze kot najpomembnejšega kulturnega organa, da vrši **trojno** nalogo: da išče resnico, da svoje učence pripravlja na praktično dejstvovanje v poklicu in da jim

daje priložnost, si pridobiti čim več splošne izobrazbe, skratka: da goji znanstvo, da vzgaja in da nudi splošno izobrazbo.

I. Gojitev znanstva.

Tisti paladij, ki univerzi pač za vse čase zajamčuje pravico do obstoja, je in ostane — **iskanje resnice** z ozirom na toli različne probleme, ki jih našemu umu stavita svet in življenje. Iskanje resnice ali z drugimi besedami: gojitev znanstva, **teorija** je glavna, najplodovitejša in naravnost blagoslovljena naloga, ki je stavljena univerzitetnemu obratu in ki jo najvišje vrste šola ne sme niti trenutek prezreti, ako noče podžagati veje, na kateri sedi. Šele v drugi vrsti prihaja v poštev vprašanje, kako bi se na tem ali onem področju najdena resnica dala v praksi življenja tudi uspešno porabiti.

Ker pa je brezpogojno iskanje resnice sine ira et studio tudi najuspešnejša pot za gojitev čuta resničnosti, brez katerega si medsebojnega življenja danes niti misliti ne moremo, zato ima profesor na univerzi obenem biti — **confessor**, to se pravi: neustrašen izpovedovalec tega, kar smatra za resnično. Zavest odgovornosti, ki jo tukaj nase jemlje od svojega poslanstva prešinjeni vedec in vivec, pa je za vse čase označil in posvetil »vzgojitelj človeštva« z veličajno formulo: «... Jaz pa vam pravim...» In njena »podoba iz sanj« je tale: »Tebi, romar, je ukazano od nebes, da gledaš, kar drugim ni dano gledati, da poveš, kar drugim ni dano povedati. Nimaš pravice, da bi zaklepal duri, tudi tistih ne, ki jih sam le s trepetajočo roko odpreš. Če te vabi luč iz brezdanje globočine, se moraš spustiti vanjo brez obotavljanja in brez bojazni, da prineseš ljudem to luč. Mnogokdaj ti je beseda okorna in težka, skriva se, boji se, kakor plah otrok tuje družbe; mnogokdaj okreneš glavo v stran, povesiš oči, ker tudi tebe, najbolj še tebe, na glas govorečega je sram ljubezni. Ali vsaka beseda, iz sramu zatajena, bi te vekomaj žgala na srcu: in ti, o romar, poznaš to bolečino!« (Ivan Cankar.)

II. Vzgajanje bodočih inteligentov »voditeljev«.

Druga naloga univerze, nič manj važna od prve, je gojitev stika z živim, to je z življenjem kakršno je. Teoretično in praktično poznavanje predmeta, ki si mu posvetil svoje sile, je kajpada prvi, brezpogojni zahtev, ki mora biti izpolnjen, ako hočeš kdaj uspešno izvrševati izbrani poklic. Toda strokovno znanje še nikakor ni vse in kdor zapušča z izpričevalom v žepu

vseučilišče samo kot nekak spoznavni stroj za znanstvene činjenice s svojega področja, ta nastopa svoj poklic skorajda — ne pripravljen.

Zanesljivemu poznavanju strokovnega predmeta mora ali recimo rajši: bi moralo stopiti ob stran nič manj zanesljivo poznavanje življenja, človeka. Ker te namreč prva «služba», ki jo kdaj nastopiš, postavi v ta ali oni življenski krog, sredi med žive, to je ljudi, ki — mislijo, se na zunaj tako ali tako udeležujejo, čutijo, hočejo, ljubijo, sovražijo, se upirajo, verujejo..., zato bi moral kot vseučiliščnik neprestano imeti pred očmi, da je poleg strokovnega predmeta tvoj pravi študij — živ človek.

Razmeroma največ pogleda v živo (= doživljajočo) dušo človeka odnese danes z vseučilišča absolvent **teologičnega** oddelka, čeprav je tudi tam v vse prebohotnem cvetju — «učeni bogoslovni intelektualizem». S pravim življenjem seznanja tukaj bodočega duhovnika več okolnosti. V prvi vrsti bi omenil važni pojem «dušno pastirstvo» ali skrb za dušni blagor posameznega vernika, ki ima v bogoslovnem študiju velevažno vlogo, ter tistega, ki se ukvarja s tem študijem, sam po sebi neprestano navaja k resnemu opazovanju vsakdanjega, to je pristnega življenja, pa k vestnemu razmišljanju o tajnah človeške duše na podlagi lastne notranjosti. Dalje ne smemo nikdar prezreti, da se poslušalstvo te fakultete skoraj brez izjeme dopolnjuje iz kmetjskih, to se pravi pglavitnih plasti našega naroda. In to je veliko, zakaj, le tisti si bo kot duhovnik osvojil dušo te ali one skupine ljudstva, ki neposredno (in ne iz knjig) pozna to dušo v vseh njenih utripih, ker sam «spada k tej skupini in je šel skozi njeno tradicijo». In še to bodi omenjeno, da se mladim bogoslovcem, pač s pridom, v zadnjem času nudi prilika, znanstveno poglobiti to, kar iz izkustva vedo o gospodarskih in socialnih razmerah našega naroda.

Pesem z **juridične** fakultete je v tem oziru manj vesela pesem. «Ne samo poznavanje paragrafov, ampak tudi poznavanje življenja!» — bi imelo kot napis stati nad predavalnicami te fakultete. «Jurist, ki opravlja tako različne posle, se nikoli ne more dovolj poglobiti v realnost modernega življenja. Le ako to stori, spozna vzvode, ki se ob njih da ljudstvo premikati, le tedaj izve za vse rahle pojave neopazno rastočega in se izpreminjajočega pravnega čuta, le tedaj doumeje tiste vedno znova nastajajoče nesoglasnosti med pravnim redom in socialnim življenjem. Pa ne da bi nemara samo kriminalist moral obvladati tole živo socialno psihologijo in pa iz nje klijočo socialno etiko, marveč

še bolj je tega treba upravnemu uradniku, ki brž ko izgubi stik z bitjem in žitjem naroda, postane birokrat». (Spranger.) In ravno birokratizem bi utegnil biti eden izmed najnevarnejših zajedalcev, kar jih pije kri državnemu organizmu. A v prepolni meri zahteva življenje svojih pravic od diplomacije, ki ji je toliko neuspehov prineslo samo — omalovaževanje življenja! Votek državniški umetnosti je poznavanje duš, zlasti tujerodnih duš.

O bodočem zdravniku bi pač mislili, da se najuspešneje pripravlja na svoj poklic, če izkuša teoretično in praktično svoje zanimanje osredotočiti na to, kako se da izlečiti ta ali oni bolni del telesa, ter se ne briga za življenje bolnika v celoti. Da je taka misel huda zmota, to na ves glas izpričuje n. pr. naša «ner-vozna» doba, izpričuje v prid trditvi starega Hipokrata, da se telo ne da ozdraviti brez — duše. «Sodobni zdravnik mora znati do skrajnosti individualno postopati; in takisto mora biti v stanju, da prav presodi, kako vplivajo na ljudsko zdravje splošne okolnosti družabnega življenja. Socijalna higijena je v zadnjem času dobila silen pomen; vsak posamezen primer se da motriti z vidika socijalnega zdravstva, osebno zdaj po vojni, ko bo narod v celoti zahteval mnogo več pozornosti.» (Spranger.) Samo zdravniška tehnika še nikakor ni vse v zdravnikovi praksi; nič manjše vloge nima pri izvrševanju tega morebiti najtežjega in najbolj ljudomilega poklica — zdravniška etika, ki se doslej ni dovolj uvaževala.

Slušatelj, filozofske fakultete opozarjam na usodepolni nedostatek v ustroju njegovega študija, kakor je bil do sedaj običajen. Ako ti, bodoči učitelj, sedaj nemara celo s ponosom zatrjuješ, da ti je samo za čisto znanstvo in nič ko za čisto znanstvo s tvojega področja, boš najbrž kriv hudega greha, ko kdaj stopiš pred svojega učenca. Bojim se, da boš i v svojem učencu hotel razvijati samo spoznavno plat njegovega duha ter da na ta način iz njega napraviš boljše ali slabše vrste spoznavni stroj. Kakor bi za praktično izurjenost in tehnično obvladanje stvari, za politično mišljenje, socijalno uvrstitev, lepočutno doživljanje, ljubezen, verstvo... ne bilo tudi v duši učenca prostora in pa pravice za obstoj! Tvoja naloga ne bo, gojiti ali pa podajati znanstvo, temveč s pomočjo znanstva — vzgajati, to se pravi, izročene ti duše — voditi. Zato pa nikakor ni dovolj, če se za časa svojih študij ukvarjaš le s čistim znanstvom. Spoznavanje mlade individualnosti bi marveč za bodočega vzgojitelja imelo biti — suprema lex. In vrh tega tudi spoznavanje življenja, ki imaš gojenca nanj pripravljati. Omalovaževanje življenja,

istinitega življenja z vsem njegovim bogastvom, z njegovo pestrostjo in velikokrat tudi z njegovo — neskladnostjo, po dvo-
reznem geslu «znanstvo zaradi znanstva!» je za šolo isto, kar
klic «l'art pour l'art!» za umetnost: bankerot. Ob taki miselnosti
je šola postala, je morala postati priskutna puščoba brez živ-
ljenja, kjer pred mlado dušo ne stopajo istiniti, ampak šolski
predmeti: šolska berila, šolski klasiki, šolski primeri iz matema-
tike, šolska fizika, šolska geografija, šolska zgodovina... kakor
da fizike in kemije ne veže tisočero niti z gospodarstvom in
socijalno politiko ali pa zoologije in botanike s poljedelstvom in
gospodarstvom. Kdor hoče dobro naši šoli, ta mora visoko dvig-
niti prapor z geslom: «Znanje v službo življenja!» (Spranger.)

In veliki tvoj popravek, prijatelj **tehnika**, ki se pripravljáš na
reševanje civilizatornih nalog, bo obvladavanje mrtve prirode po
mehanskih zakonih. Ali opozarjam te, opozarjam z najboljšim
namenom, da delavec, usposobljen in neusposobljen, ki bo de-
janski izvrševal načrte tvojega duha ob stroju, na stavbenem
odru, sredi vode..., ni le kos mrtve prirode, temveč — živ
organizem, ki mu nikar ne izkušaj vladati po zakonih prirodne
mehanike! Lahko bi mislil, da se glavno vprašanje v takem po-
ložaju glasi, kako da postaneš «energičen». Nikar! Vprašati se
temveč imaš, kako narediš druge energične ter v tem ali onem
smislu kar najbolj zbereš njih sile, ki bi se, sebi prepuščene ali
pa napak rabljene, prav lahko na neljub način udelestvoval. Če
hočeš uspeha, boš moral poleg tehnika biti še tudi precej —
pedagoga. «V ta namen pa je treba umetnosti v vodstvu duš,
umetnosti, ki uči, se vživeti v druge ljudi, spoznati dušeslovne
pogoje njihovem veselju do življenja in dela, spoštovati njih
častičutje ter samega sebe vzgajati za pravo drugovanje z njimi».
(Foerster.)

Sklepam. Visokošolska pedagogika ima dolžnost, opozarjati
služateljstvo vseh fakultet na njega veliko — **vzgojno nalogo**, ki
bi jo jezikovno določil takole: Ne skrbi samo, da postaneš kdaj
cel uradnik, učitelj, tehnik, zdravnik, duhovnik..., temveč prav
v isti meri glej, da postaneš tudi cel, to je tak človek, ki bo ume-
val i druge, v vodstvo mu izročene ljudi v vseh individualnih
odtenkih, zlasti še v finejših vitrah njihovega bitja in žitja, de-
janja in nehanja. To se pravi: razumu ima stopiti ob stran duša,
znanju duh, prizadevanju etično hotenje. Za zgled si vzemimo
tukaj ameriško visoko šolstvo, ki mu hrbtenice ne tvori samo
logika, kakor evropskemu, zlasti nemškemu, temveč tudi — psiho-
logija živega človeka, ne papirnate sheme!

III. Podajanje splošne izobrazbe.

Veljati za izobraženega, to je danes nekaj, česar si marsikdo vsaj na tihem želi. Vprašanje, spadaš li med izobražene ali pa med neizobražene ljudi, to vprašanje dobiva v življenju od dne do dne bolj odločilen pomen. In vseh vrst šole, od najnižje do najvišje, izobraževalna društva, razstave, muzeji in podobne naprave, kaj so neki drugega, če ne — sredstvo in pot do izobrazbe? Kdo je torej zares izobražen, to se pravi splošno izobražen?

Večkrat slišimo bolj ali manj prikrito mnenje, da je izobražen tisti, ki se je kaj več učil, nego vsi oni, kateri so obiskovali le ljudsko šolo, in ki zato tudi več «zna». Po takem mnenju bi pač najbolj izobražen bil «strokovnjak», to je vsakdo, ki se je do vsakojakih podrobnosti izuril na tem ali onem ožjem poprišču in ki mu radi pravimo «specijalist» (n. pr.: zdravnik za pljučne bolezni ali oči, botanik s posebnim ozirom na to in to vrsto rastlin, graditelj za betonske stavbe itd.). Toda ali takšen, brez dvoma visoko učen človek, res tudi tedaj zasluži pridevek «izobražen», če n. pr. svojega slugo zmerja s sirovimi psokami, če ne drži dane besede, če ne odgovori na pismo, ki vsebuje važno vprašanje, če se roga ljudem, ki živijo po predpisih svoje vere — izpovedi...? Težko!

«Izobraževanje je notranje oblikovanje.» Zato pa ni tisti izobražen, ki se je morebiti do vrha natrpal z vsakovrstno šaro mrtvega znanja, a sicer ostal isti Janez, kakor nekoč. Zares izobražen je marveč le tisti, ki — «je organsko zrastel v notranjo in vnanjo kulturo svoje dobe in svojega naroda», to je tisti, ki vse svoje duševne sposobnosti brez prestanka razvija, jih razvija do take stopnje, da mu je mogoče, ako si n. pr. tega zaželi, v kar najobilnejši meri postati deležen kulturnih zakladov, ki jih vsebuje znanstvo, umetnost, javno življenje, pravni red, tehnika, verstvo itd.

In prav zato, ker gojitev znanstva ali teorija, ta najvišja naloga univerze, po svojem bistvu vodi bolj ali manj v specijalistovstvo, to je v enostranski intelektualizem — prav zato bi morala univerza svojim obiskovalcem nuditi dovolj prilike, da se čim bolj očvrstijo in razmahnejo tudi neintelektualne plati njihove duše, zlasti hotenje kaj vrednih ciljev in pa ocenjevanje sveta in življenja.

Le ob takem pojmovanju in izvrševanju svojih nalog, ki družijo iskanje resnice z vzgojo pa z izobraževanjem človeka, bi univerza ustvarjala resnično inteligenco, ki ima biti okostje v socialnem

organizmu naroda. In na ta način bi univerza, sicer indirektno, pa vendar zanesljivo, silno veliko storila za — vzgojo najširših plasti naroda. Na zgoraj očrtani način vzgojena inteligenca bo namreč najzanesljivejši antiseptikum zoper vse tiste nevarne in hudo nalezljive bolezni v sodobnem državnem življenju.

Indirektno pot, ki vodi od narodove inteligence in njenega zgleda do narodovega jedra, pa bi trebalo izpopolniti z direktnim učinkovanjem na vse sloje naroda — recimo v obliki **«ljudske» univerze** ali ljudske visoke šole, katere idejni votek bi naj bil vzet iz bitja in žitja prave univerze, ustrojene v smislu gorenjih troje načel. Ljudska univerza, oziroma ljudska visoka šola, bi namreč ne smela biti kaka žalostna potvora sedanje prave univerze v obliki bolj ali manj pisanega predavalnega omnibusa, temveč — «princip in organ nove kulture pa vzgoje ljudstva».

Vse zavisi od tega, da jo prav pojmuje, to je v tem smislu, da ljudska univerza ne bodi samo znanstvena, temveč tudi ali pa celo v prvi vrsti **izobraževalna, vzgojevalna šola**, ki ima namen, iz človeka, kakršen je, napraviti takega človeka, **kakršen bi imel biti** v svojem interesu in pa v interesu svojih sočlanov v rodbini, občini, narodu, državi... In dostopna naj bi ta šola bila vsakemu državljanu, ki je normalen po duhu, ne samo gospodi, ampak tudi delavcu, hlapcu in dekli!

Tudi ljudska univerza ne more izhajati brez znanstva. Samo da se tukaj nima podajati zgolj teoretično in tudi ne zgolj tehnično, za ta ali oni poklic potrebno znanje, kar je naloga strokovnih šol; tukaj bodi marveč znanstvo spojeno z vsem položajem tistega človeka, ki pohaja to šolo! Namen ljudske univerze ni, iz kmeta, malega obrtnika, industrijskega delavca... napraviti inteligenta v današnjem smislu besede; prej bi njen namen utegnil biti ta, da današnjega «intelektualca» — počloveči. Ljudska univerza namreč naj v življenje kmeta, malega obrtnika, industrijskega delavca... zanese nekaj takega, kar jim njihovega poklica ne bo priskutilo in osovražilo, kakor to dela današnji način izobraževanja, temveč kar jim ga pomaga vzljubiti ter jim ga pokaže v lepši, to je v plemeniti luči duha! Lepe misli v tej smeri je nedavno izrazil Ragaz v svoji knjigi «Die pädagogische Revolution» (1920).

Ljudsko univerzo pri nas na najširši podlagi organizirati, nemara po **danskem** zgledu, ter skrbeti za njeno uspešno funkcijoniranje pa ni toliko naloga vseučilišnih profesorjev, ampak bi v prvi vrsti bila dolžnost od vseučilišča prav vzgojene inteligence.

x

E. Rostand : O. Župančič: Roksanin poljub.

x

In tako torej vidimo, da sta univerza in pa inteligenca dvoje silno važnih činiteljev v kulturnem življenju današnje družbe. Ves narod in celotna država bosta namreč taka, kakor ju vzgoje njuni najboljši sinovi.

E. Rostand : Oton Župančič:

Roksanin poljub.

Tretje dejanje heroične komedije «Cyrano de Bergerac».

Majhen trg v nekdanjem Maraisu. Starinske hiše. Progled v več uličic. Na desni Roksanina hiša in vrtni zid, preko katerega visi gostolisto vejevje. Nad vrati okno in balkon. Poleg vrat klop.

Po steni pleza bršljan, po balkonu se opleta jasmin, drhteč, upognjen.

S klopi je po kamenju, ki moli iz zida, lahko splezati na balkon.

Nasproti starinska hiša v istem slogu, iz opeke in kamena, z vhodnimi vrati. Tolkač na teh vratih je ovit s platnom kakor bolan palec.

Ko se dvigne zastor, sedi na klopi duenja. Okno na Roksanin balkon je na stečaj odprto.

Poleg duenje stoji Ragueneau, oblečen v nekako livrejo: briše si oči in končuje pripovedovanje.

Prvi prizor.

Ragueneau, duenja, pozneje Rokšana, Cyrano in dva paža.

Ragueneau: ... Nato jo z mušketirjem tem pobriše!

Jaz, od sramote in od reve same,

kar vrv za vrat. A Cyrano me sname

in spravi me za dvornika te hiše.

Duenja: A kdo vam je razvlekel vse imetje?

Ragueneau: Njeni vojaki in moji poetje!

Apol in Mars skup jedla sta kolače:

šlo je navzdol, kako naj bi drugače!

Duenja (vstane in kliče proti odprtemu oknu):

Rokšana, bo že kaj?

Roksanin glas (skozi okno): Takoj, takoj.

Duenja (pokaže Ragueneauju vrata na nasprotni strani):

Nasproti tukaj čaka nas Klomira.

Danes sprejema; družba se že zbira;

o nežnem bo predavanje nocoj.

Ragueneau: O nežnem?

Duenja (izprenevedaje se): Da ... (Zakliče proti oknu):

Rokšana pa bo kriva,

počasnica, če nežnost zamudiva!

Roksanin glas: Takoj!

(Godba na strune se približuje.)